

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. D. Magistri Petri Lombardi Novariensis Episcopi
Parisiensis. Sententiarvm Libri IV. quibus vniuersæ
Theologiæ summa continetur**

Petrus <Lombardus>

Mogvntiæ, 1632

De imagine & similitudine Trinitatis in anima humana, G. H. I. K. L. M. N. O

urn:nbn:de:hbz:466:1-38829

ctus. Perfectissima pulchritudo intelligitur filius, scilicet veritas patris, nulla ex parte ei dissimilis, quem cum ipso, & in ipso patre veneramus: quæ forma est omnium quæ ab initio facta sunt, & ad vnum referuntur, quæ tamen omnia nec fierent à patre per filium, neque suis finibus salua essent, nisi Deus summè bon⁹ esset: qui & nulli naturæ quæ ab illo bona esset, invidit: & vt in bono ipso maneret alia quantum vellet, alia quantum posset, dedit. quæ bonitas intelligitur Spiritus sanctus, qui est donum patris & filii. Quare ipsum donum Dei cum patre & filio æquè incommutabili, colere & tenere nos conuenit. Per considerationē itaque creaturarum vnius substatiæ, Trinitatem intelligimus, scilicet vnum Deum patrem à quo sumus & filium per quem sumus, & Spiritum sanctum in quo sumus, scilicet principium ad quod recurrimus, & formam quam sequimur, & gratiā qua reconciliamur: vnum scilicet quo authore conditi sumus, & similitudinem eius, per quā ad vnitatem reformamur & pacē, qua vnitati adheremus: scilicet Deum qui dixit: Fiat lux & verbū, per quod factum est omne quod substatiāliter & naturaliter est, & donū benignitatis ei⁹, qua placuit quod ab eo per verbū factum est, & reconciliatum est auctori vt non interiret. Ecce ostensū est qualiter in creaturis aliquaten⁹ imago Trinitatis indicatur: nō enim per creaturarū contemplationem sufficiens notitia Trinitatis potest haberi, vel potuit, sine doctrinæ, vel interioris inspirationis reuelatione. Vnde illā antiqui Philosophi quasi per vmbra & de longinquo viderūt veritatē deficientes in contuitu Trinitatis, vt Magi Pharaonis in tertio signo. Adiuuamur tamen in fide inuisibilium, per ea quæ facta sunt.

Genes. 1. a.

Exod. 8. c.

Quomodo in anima sit imago Trinitatis.

N V N C vero ad eam iam perueniamus disputatio-

tationem, vbi in mente humana quæ nouit Deū, *Aug. lib de Trinitate.*
 vel potest nosse, Trinitatis imaginem reperiam⁹.
 Vt enim ait Augustinus in 14. libr. de Trinitate Licet humana mens non sit eius naturæ, cuius Deus est, imago tamen illius, quo nihil melius est, ibi quærēda & inuenienda est, quo natura nostra nil habet melius, id est, in mente. In ipsa etiam mēte antequam sit particeps Dei, eius imago reperitur. etsi enim amissa Dei participatione deformis sit, imago Dei tamen permanet. Eo enim ipso imago Dei est mēs, quo capax eius est, eiusque particeps esse potest. Iam ergo in ea, Trinitatē, quæ De⁹ est, inquiramus. Ecce enim mens meminit sui, intelligit se, diligit se: hoc si cernimus, cernim⁹ Trinitatem, nondum quidem Deum, sed imaginem Dei. Hic enim quædam apparet Trinitas memoriæ, intelligentiæ, & amoris. Hæc ergo tria potissimū tractemus, memoriā, intelligentiam, voluntatem. Hæc ergo tria vt Augustinus ait in libro decimo de Trin. non sunt tres vitæ, sed vna vita: nec tres mentes, sed vna mens, vna essentia. Memoria vero dicitur ad aliquid, & intelligentia & voluntas siue dilectio similiter ad aliquid dicitur, vita vero dicitur ad seipsam, & mens & essentia. Hæc ergo tria eo vnum sunt quo vna vita: vna mens, vna essentia, quicquid aliud ad seipsa singula dicuntur, etiam simul, non pluraliter, sed singulariter dicuntur. Eo vero tria sunt, quo ad se inuicem referuntur.

*Quomodo equalia sint, quia capiuntur à singulis
 omnia & tota.*

H

ÆQUALIA etiam sunt non solum singula singulis, sed etiam singula omnibus: alioquin nō se inuicem caperent: se autem inuicē capiunt. Capiuntur enim & à singulis singula, & à singulis omnia. Memini enim me habere memoriā, & intelligentiam, & voluntatem: & intelligo me intelligere

*Aug. ibidem
 in inuo
 cap. 11. libr.
 10. de Trin.*

B 3

gere

gere & velle atque meminisse: & volo me velle, & meminisse, & intelligere.

Quomodo tota illa tria memoria capiat. I

*Aug. ca. 11.
continuo.*

TOTAM QVE meam memoriam, & intelligentiam, & voluntatem simul memini. Quod enim memoriæ meæ non memini, illud non est in memoria mea: nil autem tam in memoria est, quam ipsa memoria: totâ ergo memini. Item quicquid intelligo, intelligere me scio: & scio, me velle quicquid volo, quicquid autem scio memini. Totam ergo intelligentiam totamque voluntatem meam memini.

*Aug. ibidem
continuo.*

Quomodo illa tria tota capiat intelligentia. K

SIMILITER cum hæc tria intelligo, totâ simul intelligo, neque enim quicquam intelligibile est, quod non intelligâ, nisi quod ignoro. Quod autem ignoro, nec memini, nec volo. Quicquid ergo intelligibile non intelligo, consequenter etiam nec memini nec volo. Quicquid ergo intelligibile memini, & volo, consequenter intelligo.

Quomodo illa tota capiat voluntas. L

*Aug. ibidē
continuo.*

VOLVNTA Seriam mea tota intelligentiam totamque meam memoriam capit, dū vtortoto eo quod intelligo & memini. cum itaque inuicem à singulis & omnia & tota capiuntur, & qualia sunt tota singula totis singulis, & tota singula simul omnibus totis: & hæc tria vnum, vna vita, vna mens, vna essentia. Ecce illius summæ unitatis atque Trinitatis, vbi vna est essentia & tres personæ imago est humana mens, licet impar. Mens autem hic pro animo ipso accipitur, vbi est illa imago Trinitatis. Propriè verò mens dicitur, vt ait Augustinus, non ipsa anima, sed quod in ea est excellentius, qualiter sæpè accipitur. Illud etiam sciendum est, quod memoria non solum est absentium & præteritorum, sed etiam præsentium, vt ait Au-

gusti;

gustinus in XIII. libro de Trinitate, alioquin non se caperet.

Ex quo sensu illa tria dicantur esse vnum, & vna essentia, queritur. M

HIC attendendum est diligenter, ex quo sensu accipiendum sit, quod supra dixit, illa tria, scilicet memoriam, intelligentiam, & voluntatē esse vnum, vnā mentem, vnā essentiam, quod utiq; nō videtur esse verum iuxta proprietatem sermonis. Mens enim, id est, spiritus rationalis, essentia est spiritualis & incorporea. Illa vero tria, naturales proprietates seu vires sunt ipsius mētis, & à se inuicē differunt: quia memoria non est intelligētia, vel voluntas: nec intelligētia voluntas siue amor.

Quod etiam ad se inuicem dicuntur relatiue. N

ET hęc tria etiā ad seipsa referuntur, vt ait Augustinus in nono libro de Trinitate. Mēs enim a-^{Cap. 3.} mare se ipsam vel meminisse nō potest, nisi etiam nouerit se. Nam quomodo amat vel meminit q̄ nescit? Miro itaque modo tria ista inseparabilia ^{August. lib. de Trinit. 9.} sunt, à seipsis: & tamen eorum singulum, & simul ^{capit. 5.} omnia vna essentia est, cum & relatiue dicantur ad inuicem.

Hic aperitur quod supra querebatur, scilicet quomodo hæc tria dicantur vnum. O

Sed iam videndum est quomodo hæc tria dicantur vna substātia. Ideo quia scilicet in ipsa anima vel mente substācialiter existunt, non sicut accidentia in subiectis quę possunt adesse vel abesse. ^{Cap. 4.} vnde Augustin⁹ in nono libro de Trinit. ait, Admonemur, si vtrunq; videre possumus, hæc in animo existere substācialiter, non tanquam in subiecto, vt color in corpore: quia & si relatiue dicuntur ad inuicē, singula tamē substācialiter sunt in substātia sua. Ecce ex quo sensu illa tria dicantur esse vnum vel vna substātia. Quæ tria, vt Augustin. ait in xv. libro de Trinitate, in mente naturaliter

diuinit⁹ instituta quisquis viuaciter perspicit, & quam magnum sit in ea, vnde potest etiam sempiterna immutabilisque natura recoli, conspici, concupisci, reminiscitur enim per memoriam, intuetur per intelligētiam, amplectitur per dilectionē, profecto reperit illius summæ Trinitatis imaginem.

Aug. lib. de Trin. 15. ca. 20 paulo inferiorius.

Quod in illa similitudine est dissimilitudo.

VERVNTAMEN caueat, ne hanc imaginē ab eadem Trinitate factam ita ei comparet, vt omnino existimet similem, sed potius in qualicunque ista similitudine, magnam quoque dissimilitudinem cernat.

Prima dissimilitudo.

Ex Exod. li. 35. cap. 22.

QVOD breuiter ostēdi potest. Homo vnus per ista tria meminit, intelligit, diligit: qui nec memoria est, nec intelligētia, nec dilectio, sed hæc habet. Vnus ergo homo est, qui habet hæc tria, non ipse est hæc tria. In illius vero summæ simplicitate nature, quæ Deus est, quamuis vnus sit Deus, tamē tres personæ sunt, pater & filius & Spiritus sanctus: & hæc tres personæ sunt vnus Deus. Aliud est itaque Trinitas res ipsa, aliud imago Trinitatis in re alia: propter quam imaginem etiam illud in quo sunt hæc tria, imago dicitur, scilicet homo. Sicut imago dicitur & tabula, & pictura quæ est in ea, sed tabula nomine imaginis appellatur, propter picturam quæ est in ea.

Altera dissimilitudo.

Aug. lib. 15. cap. 23.

Ibid. inferiorius.

Lib. 15. cap. 3 de Trin.

R VRSV Sista imago quæ est homo habens illa tria, vna persona est: illa vero Trinitas nō vna persona est, sed tres personæ, pater filii, & filius patris, & Spiritus patris & filii. Itaq; in ista imagine Trin. nō hæc tria vnus homo, sed vnus hominis sunt. In illa vero summa Trinitate, cuius hæc imago est: nō vnus Dei sunt illa tria, sed vnus Deus, & tres sunt illæ personæ, non vna persona. Illa enim tria non